journal of sociological context
sosyolojik bağlam dergisi

Sosyolojik Bağlam 5/2 (August 2024), 351-372 Derleme Makale

Dijitalleşme, Teknoloji ve Yaşlılık: The Intern Filminin Sosyolojik Analizi

Mukadder Özkan Bardakcı | 0000-0001-6827-9309 | mukadder.bardakci@selcuk.edu.tr

Selçuk Üniversitesi, Ali Akkanat Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü, Konya, Türkiye

https://ror.org/045hgzm75

Öz

Yaşlılık insan hayatının en kıymetli dönemlerinden biridir. Bu kıymetli dönemde yaşlılar değişen hayata, gündelik yaşam pratiklerine ya da değişen teknolojik fırsatlara uyum sağlamada zorluk yaşayabilmektedir. Bu değişimler yaşlılar için yeni bir tecrübe olsa da üstesinden gelemeyecekleri bir değişim değildir. Şüphesiz bu değişime uyum sağlama yaşlının sağlık durumu, zihinsel yeterliliği ve toplumsal uyumu ile de ilişkilidir. Tüm bunlara sahip olan yaşlının gündelik hayatta var olan değişiklere uyum sağlama imkânı vardır. Bu çalışmada yaşlılık döneminde yeni bir iş deneyimine adım atan film karakteri Ben'in yaşadıkları analiz edilmiştir. Çalışmada amaçlanan film karakteri Ben üzerinden yaşlılıkla ilgili ele alınan konuları tartışmaktır. Bu bağlamda The Intern filmi nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yoluyla incelenmiştir. Film karakterlerinden Ben ve yeni işi bağlamında değerlendirmeler yapılmıştır. Önemli mesajların verildiği bu filmde, analizinin yapıldığı sahneler yazar tarafından tekrar tekrar izlenmiştir. Çalışma yaşlılık ve teknoloji, boş zaman ve emeklilik, yaş ayrımcılığı olarak üç tematik başlık altında değerlendirilmiştir. Çalışma değerlendirilirken özellikle ulusal yazın ve uluslararası alan yazın ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre incelenen film kapsamında, yaşlıların zor olsa da teknolojiye uyum sağlayabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yaşlıların emeklilik sonrası boş zamanlarını değerlendirmelerinin önemli olduğu görülmüştür. Yaş ayrımcılığı ile ilgili konulara sürekli vurgu yapılsa da olumsuz tutumların var olduğu çalışma kapsamında ulaşılan diğer sonuçlardan biri olmuştur.

Anahtar Kelimeler

Yaşlılık, Teknolojik Uyum, Gündelik Hayat, Film Sosyolojisi, Geronteknoloji

Atıf Bilgisi

Özkan Bardakcı, Mukadder. "Dijitalleşme, Teknoloji ve Yaşlılık: The Intern Filminin Sosyolojik Analizi". *Sosyolojik Bağlam Dergisi* 5/2 (Ağustos 2024), 351-372.

https://doi.org/10.52108/2757-5942.5.2.7

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi	09.06.2024
Kabul Tarihi	22.07.2024
Yayım Tarihi	15.08.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	dergi@sosyolojikbaglam.org
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC-ND 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır

journal of sociological context
sosyolojik bağlam dergisi

Sosyolojik Bağlam 5/2 (August 2024), 351-372 Review Article

Digitalization, Technology and Old Age: A Sociological Analysis of the Film *The Intern*

Mukadder Özkan Bardakcı | 0000-0001-6827-9309 | mukadder.bardakci@selcuk.edu.tr

Selçuk University, Beyşehir Ali Akkanat School of Applied Sciences,
Department of Social Service, Konya, Türkiye
https://ror.org/045hgzm75

Abstract

Old age is one of the most precious periods of human life. During this valuable period, elderly people may struggle to adapt to changing life circumstances, daily life practices, or evolving technological opportunities. Although these changes are a new experience for the elderly, they are not something they cannot overcome. Undoubtedly, adapting to this change is also related to the health status, mental competence, and social adaptation of the elderly. Those who possess these attributes can adapt to the changes in daily life. This study analyzes the experiences of the film character Ben, who steps into a new work experience during his old age. The aim of the study is to discuss the issues related to old age through the character Ben. In this context, the film *The Intern* was examined using document analysis, one of the qualitative research methods. Evaluations were made regarding the character Ben and his new work. The scenes analyzed in this film, where important messages are conveyed, were repeatedly viewed by the author. The study is evaluated under three thematic headings: old age and technology, leisure time and retirement, and age discrimination. While evaluating the study, especially national and international literature were taken into consideration. According to the results of the research, within the scope of the film examined, it was concluded that the elderly can adapt to technology, even though it is difficult. It has also been seen that it is important for the elderly to utilize their leisure time after retirement. Although issues related to age discrimination are constantly emphasized, the existence of negative attitudes was another conclusion reached within the scope of this study.

Keywords

Old Age, Technological Adaptation, Daily Life, Film Sociology, Gerontechnology

Citation

Özkan Bardarcı, Mukadder. "Digitalization, Technology and Old Age: A Sociological Analysis of the Film *The Intern*". *Journal of Sociological Context* 5/2 (August 2024), 351-372.

https://doi.org/10.52108/2757-5942.5.2.7

Article Information

Date of Submission	09.06.2024
Date of Acceptance	22.07.2024
Date of Publication	15.08.2024
Peer-Review	Double anonymous review - Two External Reviewers
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Similarity Check	Done - Turnitin
Conflict of Interest	No conflicts of interest have been declared.
Complaints	dergi@sosyolojikbaglam.org
Funding	No external funding was received for this research.
Copyright & License	Authors of articles in the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC-ND 4.0.

Giriş

Yaşlılık yaşamın son evresi olarak görülen bir dönemi kapsamaktadır. İnsan yaşlılık dönemine ulaşıncaya kadar birçok hayat tecrübesi edinmiştir. Sadece hayat tecrübesi değil birçok anı, hatıra, bilgi, yaşanmışlık vardır. Yaşlılık aynı zamanda insanın bilge olarak görüldüğü de bir dönemdir. Hayat yolculuğunda bireylerin yaşlı bireylerden edineceği birçok bilgi ve tecrübe vardır. Bu bilgi ve tecrübeler insanın hayatına yön verebilmektedir. Geçmişten bugüne kadar yaşlı bireylerin bilgi, tecrübe ve yaşanmışlıklarına bazı toplumlarda önem verilirken bazı toplumlarda ise önem verilmediği görülmüştür. Ekonomik güçlükler, zor yaşam şartları, sağlık koşullarının olumsuzluğu toplumları ya da toplulukları yaşlılar konusunda farklı düşünmeye sürüklemiştir. Bizim toplumumuzda ise olumsuz düşünce ve davranışların aksine yaşlılara karşı iyi ve olumlu düşünceler yaygındır. Yaşlı bireylere karşı saygılı olma, önem verme, düşüncelerini dikkate alma yaygındır.

Teknolojiyle ilgili gelişmeler hızlı bir şekilde artmaktadır. Öyle ki zaman zaman var olan değişikliklerin hızına yetişmek güç olmaktadır. Her ne kadar bu hıza yetişemezsek ve uyum sağlamakta zorlansak ta, teknoloji hayatımızın bir gerçekliğidir. Küreselleşen dünya bize teknolojiye ayak uydurmamız gerekliliğini her fırsatta göstermektedir. Hastane randevularının online şekilde alınmasının yaygınlaşması, insanların para yerine elektronik kartları kullanması, birçok işlemin internet aracılığıyla yapılmaya başlanması ve telefonlar aracılığıyla her şeyin kolaylaşması yeni teknolojinin hayatımıza sunduklarının bazılarıdır. Teknolojinin gelişmesi hayatımıza şüphesiz olumlu katkılar sunmaktadır. İnsanlar artık gün içinde deniz aşırı yolculuklar yapıp toplantılara katılabilmektedir. Teknolojinin verdiği hızlılık zamandan tasarruf edilmesine ve zamanın verimli kullanılmasına yardımcı olmaktadır. Teknolojinin bu kadar olumlu taraflarının yanı sıra insanın hayatını duraklatan tarafları da bulunabilmektedir. Herkes teknolojiye ayak uydurma konusunda şanslı değildir. Teknolojiye ve teknolojinin sunmuş olduğu hayata uyum sağlamakta zorlanan en önemli gruplardan biri şüphesiz yaşlılardır.

Teknoloji yaşlıların uyum sağlamakta zorlandığı bir alandır. ATM'lerin başında dakikalarca para çekmek isteyen yaşlıları ve tedirgin bakışlarını gündelik hayatta sıkça görmekteyiz. Hastanede sıra otomatından sıra alamayan yaşlılara sıkça rastlamaktayız. Elektrik, su, doğalgaz faturasını yatıramayan birçok yaşlının olduğunu görmekteyiz. İletişimin en önemli unsurlarından biri olan cep telefonlarının yaşlılar tarafından kullanımının ne kadar zor olduğunu zaman zaman tecrübe etmekteyiz. Bilgisayar kullanabilen yaşlılara nispeten daha az rastlamaktayız. Yaşlıların tecrübesinin ve bilgisinin geçerli olmadığı teknolojinin kullanımıyla ilgili zorluklara şahit olmaktayız. Teknolojinin sıfırdan öğrenilmesinde tecrübe ve bilgelik fayda sağlayamamaktadır. Aksine yaşlının bilişsel düzeyinin yüksek olması ve hızlı öğrenebilme kabiliyeti işin içine girmektedir. Yaşlılıkla beraber azalmaya başlayan hızlı öğrenme kabiliyeti de teknolojinin öğrenimi konusunda zorluk yaşatmaktadır. Öğrenilen teknoloji de hızlı bir şekilde değişmekte ya da yeni yazılım güncellemeleri yaşlıların da aklını karıştırmaktadır.

Bu çalışmada *Stajyer* olarak Türkçeye çevrilmiş *The Intern* filminin analizi yapılacaktır. Filmde Ben isimli yaşlının yeni bir pazarlama şirketinde işe başlaması anlatılmakta ve aynı zamanda yeni teknolojiye uyumu da aktarılmaktadır. Özellikle yeni nesil pazarlamaya önem veren ve yenilikler isteyen bir şirkette işe başlaması şirket çalışanlarının da dikkatini çekmektedir. Yöneticinin stajyerliğini yapan Ben'e yaşlı olması sebebiyle kimse güvenmemektedir. Yeni nesil pazarlama ve internet teknolojilerini kullanan şirkete uyum sağlama süreci filmde anlatılmaktadır. Filmde özellikle teknoloji ve yaşlılık vurgusu bulunan sahneler değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca yaşlının yeni işine ve işinin gündelik yaşamdaki akışına uyum sağlaması analiz edilen konulardan birisidir. Teknoloji ve yaşlılık dışında öne çıkan diğer sahnelere de değinilmiştir.

1. Aktif Yaşlanma, Yaşlılık ve Teknoloji

Son yüzyılda teknolojide önemli değişikliklerin olduğu görülmektedir. Teknoloji hayatları kolaylaştırırken aynı zamanda hızına yetişilmesi gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Diğer yandan Türkiye nüfusu gün geçtikçe artmaktadır. Artan nüfus içinde yaşlıların sayısında ise gün geçtikçe değişiklik olmaktadır. Gelişen sağlık koşulları daha iyi bir hayat sürme imkânı ve yaşlıların uzun süre yaşamalarını sağlamaktadır. Bu noktada yaşlılar yeni yüzyılın getirmiş olduğu teknolojik gelişmelere ayak uydurmak zorunda kalan bir nesil durumunda kalmıştır.

Günümüz "teknoloji" çağı olarak adlandırılmaktadır. Bugün teknoloji denildiğinde iletişimden haberleşmeye, uzay araçlarından savaş araçlarına kadar devam edebilmektedir. Teknoloji yalnızca bir şeyi yapmak ya da icat etmek değildir. Teknolojinin toplumsal bir tarafı da vardır. Bugün artık teknoloji toplumun yapısını etkileyebilmektedir. Teknolojinin kültürel, politik, sosyal ve felsefi birçok yanı bulunmaktadır. Bu yüzden toplumu önemli ölçüde etkilemekte ve şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır.[1]

Yaşlı bireyler teknolojiyi kullanma ihtiyacı duyabilmektedir. Yaşlı bireylerin sağlık hizmetleri, kişisel bakım ihtiyaçları ve sosyalleşme gibi ihtiyaçları vardır. Gelişen teknoloji ise yaşlılara güvenlik, koruma, bağımsız yaşam ve sosyal hayata katılma gibi alanlarda önemli katkılar sağlayabilmektedir. Bazı teknolojik cihazlar yaşlılar tarafından daha çabuk kabul görmüşken bazılarının kullanım oranları düşüktür. Örneğin televizyon kullanımı yaşlılar arasında daha yaygınken telefon kullanımının daha az yaygın olduğu görülmektedir. Burada şüphesiz en önemli faktör teknolojinin hızlı yayılıyor olmasıdır. Yaşlılar değişen bilişsel ve diğer yeteneklerin zayıflamasından dolayı teknolojinin hızına yetişmekte zorlanmaktadırlar.[2] Teknoloji yaşlı bireylerin bağımsızlığını engelleyici faktörleri giderme noktasında önemli olabilir. Örneğim, iletişim teknolojisiyle ilgili araçlar yaşlılara uygun bir şekilde tasarlanabilir. Ancak görünen o ki yaşlı bireylerin teknoloji kullanma ile ilgili istekleri tek taraflıdır.

---

1 Seher Çataloğlu, "Yaşlılık, Değer ve Teknoloji", *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi* 1/1 (June 2018), 27-35.

2 Süleyman Kıvanç Ekici – Özgür Gümüş, "Yaşlılıkta Teknolojinin Kullanımı", Ege Tıp Dergisi 55 (Özel Sayı 2016), 26-30.

Emekli aylığı olan yaşlılar maaşlarını ATM'lerden almak zorunda kalabilmektedir. Ya da faturaları internet ya da otomatlar aracılığıyla ödemek zorunda kalmaktadır. Bu durum yaşlıların sosyal hayatın dışına itilmesine sebep olabilmektedir. Para çekme işlemini gerçekleştirememe, toplu taşıtlar için kontör dolduramama, hastane sıramatiklerinden sıra alamama gibi birçok örnek verilebilir. Bu ve benzeri sebeplerden yaşlılar teknolojik ürünleri kullanmakta zorlanabilmektedir.[3]

Doğal olarak yeni toplumsal düzende yaşlıların kendilerini sürekli yenilemeleri gerekmektedir. Bu yenileme yapılırken farklı kuşaklar farklı zaman dilimlerinde birbirlerine yeni ilişkileri, yeni değişiklikleri ve yeni teknolojileri öğretmektedir. Teknolojideki bu hızlı değişim yaşlı bireylerin genç bireylerden bir şeyler öğrenme ihtiyacını da arttırmaktadır. Bu noktada yenilikleri kabullenme de iki önemli unsur dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi aile arkadaş çevresi ve kitle iletişim araçları gibi unsurlarla etkileşim diğeri ise yapısal faktörlerdir.[4] Her ne kadar yaşlı bireylerin teknolojiye alışması zor olsa da sosyal izolasyonu da engelleyebilmektedir. Sosyal izolasyonun sebep olabileceği ruh sağlığı durumu ve bedensel sağlık durumuna olumlu katkıda bulunabilmektedir. Teknoloji bu anlamda sağlığı yerinde olan yaşlı bireylerin mutluluğuna katkıda bulunabilir. Sosyal ağlar, video görüşmeleri, oyunlar bir çözüm yolu olabilir. Uzakta yaşayan sevdiklerinin yüzünü göremeyen yaşlılar görüntülü konuşma ile sevdiklerini görebilmektedir. Sevdiklerinin sesini duymanın ötesinde videolu görüşme yapma yaşlıların daha mutlu olmasına neden olabilir. Boş zamanı olup telefon oyunları ile zaman geçirme yaşlıların zihinlerini meşgul edebilmektedir.[5]

2. Teknolojik Kullanım ve Kabullenme

Yaşlıların teknolojiden yaralanma ihtimali diğer bireylere kıyasla daha azdır. Burada başlangıç olarak şüphesiz yaşlıların tutum ve davranışları da etkili olmuştur. Yaşlı bireyler yeni olanı kabullenmeme konusunda ısrarcı olabilmektedir. Geçmiş yıllarda teknolojinin bu denli gelişmemiş olması, yaşadıkları dönemde yeni teknolojiye geç sahip olmaları teknolojiye uyum sağlamalarını geciktirmektedir. Yaşlılar genel anlamda yeniliği zor kabul eden ve zor uyum sağlayan bireyler oldukları için teknolojiyi de kabullenmeleri zaman almıştır. Bu süreçte teknolojiyi geç kabullenme teknolojik imkanlardan da geç yararlanmalarına neden olmuştur. Geç kabullenişle beraber bu süreçte yaşlıların bilişsel kayıpları da başlamıştır. Bilişsel kayıp aynı zamanda teknolojik cihazların kullanımını da zorlaştırmıştır. Böylelikle yaşlı bireylerin teknoloji serüveni geç de olsa başlamıştır. Zamana ayak uydurmak, birtakım kayıplara rağmen öğrenmeye çalışmak yaşlıların teknolojiyi öğrenmeleri açısından önemli bir basamak olmuştur. [6]

---

3 Çataloğlu, "Yaşlılık , Değer ve Teknoloji", 30.

4 Meyrem Tuna Uysal, "Yaşlı Bireylerin Sosyalleşmesinde Dijital Teknolojinin Rolü: Dijital Yaşlılar Üzerine Bir Çalışma", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 50 (Ağustos 2020), 43-59.

5 Ekici-Gümüş, "Yaşlılıkta Teknolojinin Kullanımı", 27.

6 Ahmet Üresin, *Yaşlıların Teknoloji ile Yaşadığı Sorunlar ve Yaşlı Ayrımcılığı* (Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022), 27.

Yaşam süresinin uzaması insanların arzu ettiği bir durumdur. Ancak arzu edilen bu duruma hazır olmak gerekir. Uzun yaşam sağlık, ekonomi, istihdam ve sosyal açıdan önem taşımaktadır. Diğer yandan teknolojik gelişmelere de hazır olunması gerekmektedir. Teknolojinin ilerliyor olmasıyla beraber yaşlılık ve teknoloji alanında yeniliklerde ortaya çıkmaktadır. Yaşlanma ile beraber bu teknolojik süreçlere alışmak, teknolojinin getirmiş olduğu süreçlere uyum sağlamak birden fazla disiplinin birlikte çalışmasını gerektirebilir. Teknoloji yaşlı bireyler için alışması zor görünse de yaşamları için birçok kolaylıkta sağlamaktadır. Sosyal etkileşime girme, arkadaşlık kurma, birçok konuda bilgi sahibi olma ve öğrenmeyi de beraberinde getirmektedir. Bu noktada teknolojiyi ve yaşlıyı birleştiren "geronteknoloji" kavramı ortaya çıkmıştır. Özellikle 1990'lı yıllarda ivme kazanan bu kavram giderek yaşlıların ihtiyaçlarına teknolojik çözümler üretmeye başlamıştır. Bu anlamda geronteknoloji özellikle bilişsel, fiziksel kayıplarının yanı sıra yaşlılarda ortaya çıkan birçok yetinin yitimine karşı olanak geliştirerek yaşlı yetişkinlere yardımcı olmayı hedeflemektedir.[7]

Yaşlı bireyler yaşamları boyunca farklı ev teknolojilerini tanıma ve öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Ancak modern teknoloji gündelik hayatta tecrübe ettikleri ev teknolojilerinden farklıdır. Her ne kadar farklı olsa da yaşlı bireyler teknolojinin getirmiş olduğu yeniliklere süreç içerinde uyum sağlamaya ve öğrenmeye çaba göstermişlerdir. Çünkü yeni hayat teknoloji ile iç içe olmayı gerektirmektedir. Bugün yaşlı bireyler yaşamlarını daha anlamlı hale getirmek için teknolojiyi aktif bir şekilde kullanmaktadır. Yaşlıların yeni modern teknolojiyi aktif bir şekilde kullanması da geronteknoloji olarak da ifade edilmektedir. Geronteknoloji yalnızca sağlığı ve bakımı kapsayan sorunlarla ilgilenmez. Aynı zamanda yenilikçi şirketler için bir pazar olarak da görülmektedir. Teknolojik gelişmeler ve yaşlının bu teknolojileri öğrenmesi yaşamını kolaylaştırsa da olumsuz tarafları da vardır. Teknoloji ile birebir ilgilenme, telefonun sık kullanımı, televizyonun uzun süre izlenmesi yaşlıları olumsuz etkileyebilmektedir. Diğer yandan teknoloji ile beraber sanal oyunlar ve sanal arkadaşlıklar kurarak boş zamanlarını değerlendirebilmektedirler.[8] Tüm bunlar değerlendirildiğinde teknolojinin yaşlılara avantaj ve dezavantajları beraberinde sunduğunu söyleyebiliriz. Daha rahat bir yaşam, erişim, iletişim kolaylığı, hızlı bilgi alımı gibi konularda avantaj sağladığı görülürken diğer yandan teknolojinin tüm bireyler için olan zararları yaşlıları da etkilemektedir. Yaşlıların teknolojik araçlar aracılığıyla kandırılması daha kolay olabilmektedir. Tüm olumsuzlukların aksine yaşlı bireylerin teknoloji öğrenimi şüphesiz günümüzün bir gerekliliğidir. Bu noktada kuşaklararası dayanışmaya büyük roller düşebilmektedir.

İkinci Dünya savaşı sonrası, bebek patlaması döneminden sonra tıp alanında ortaya çıkan gelişmelerle beraber insanlar daha uzun yaşamaya başlamıştır. İnsan ömrünün uzaması ve iletişim teknolojisinde yaşanan ilerleme internet nesli gibi yeni bir yaş grubunu ortaya

---

7 Leyla Ateşoğlu - Oya Hazer, "Yaşam Kalitesine Geronteknolojik Bakış ", *The Journal of Academic Social Science Studies* 63 (2017), 471-486.

8 Velittin Kalınkara vd., "Yaşlıların Geronteknolojik Ürünleri Kabule Yönelik Tutumları", *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi* 9 (Aralık 2016), 1-19.

çıkarmıştır. Bu şekilde kuşaklararası çeşitliliğin de arttığı görülmektedir. Gençler ve yaşlılar arasında oluşan bu kuşak farklılığı farklı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunlardan biri şüphesiz iletişim kopukluğudur. İletişimin gençlerle yaşlılar arasında sağlanamıyor olması kuşaklararası aktarımı da etkilemiştir. Halbuki yaşlıların bilgi birikimi ve tecrübeleri gençlere büyük bir yol göstericidir. Diğer yandan gençlerinde yeni çağa ve teknolojilere hızlı uyum sağlaması ve bunu yaşlılara aktarması, yaşlıların hayatını kolaylaştıracak pratikler sağlayacaktır.[9] Gençler arasında ortaya çıkan en önemli sorunlardan biri iletişim kopukluğu ve kuşak farklılığı konusudur. Teknolojinin anlaşılması kuşaklararası dayanışma ile mümkün olabilir. Yeni bilgilerin öğrenilmesi, gelenek ve göreneklerin kuşaktan kuşağa aktarımı yaşlı bireylerin topluma katılımı ve gençlerin yaşlı bireylerin tecrübelerinden faydalanmaları dahil olan her kuşağın yaşam kalitesini ve yaşam memnuniyetini arttırabilecek unsurlardır. Bu bağlamda kuşaklararası iletişimin ve ilişkinin arttırılması önemlidir. Yaşlıların ve gençlerin iletişimini arttırmak için nesillerin birbirini tanıması gerekmektedir. Buda şüphesiz aynı ortamda zaman geçirerek ya da yaşayarak olabilecektir.

Her kuşağın birbirine zaman ayırması karşılıklı tecrübelerin artmasına yardımcı olacaktır. Bunların gerçekleşmesinin mümkün olmadığı durumlarda, kuşakları bir araya getirecek etkinliklerin ve faaliyetlerin düzenlenmesi kuşaklararası aktarımı sağlayacaktır. Bu tarz faaliyetlerin düzenlenmesi ve sayılarının artması kuşaklararası kopukluğun da önüne geçecektir.[10] Yaşlı ve gençler arasında gün geçtikçe artan kuşak farkının en aza indirilmesi toplumun bütünlüğünü korumak adına şüphesiz önemlidir. Toplumda birbirini anlayamayan kuşakların var olması şimdi olmasa bile ilerleyen günlerde topluma zarar verebilecektir. Özellikle aradaki yaş farkının yaşlı bireyler ve gençler arasında çok olması bu farkın en çok görülebileceği iki gruptur. Özellikle teknoloji bağlamında düşünüldüğünde teknolojiden iyi anlayan bir kuşakla teknolojiyle yeni tanışan bir kuşağın varlığı söz konusudur. Bu iki kuşağı bir araya getirmek birbirleriyle iyi iletişim kurabilmeleri için bir fırsat olabilir. Teknoloji konusunda yaşlılara göre daha çok bilgi sahibi olan gençler yaşlıların teknolojiyi daha iyi ve hızlı kavramalarına yardımcı olabilir. Bu durum gençlerle yaşlıları birbirine yaklaştırabilir. Bunun aksine teknoloji konusunda yaşanan anlaşmazlıklar, geç algılama ve öğrenme güçlüğü kuşaklararası aktarımı engelleyebilir. Gençleri ve yaşlıları bir araya getiren aralarında bağı güçlendiren birden fazla yol bulunabilir.

Bu başlık altında teknolojinin ne olduğu, yaşlıların teknoloji ile ilişkisine değinilmiştir. Aynı zamanda yaşlı ve teknoloji denildiğinde akla gelen yeni bir kavram olan "gerontekнoloji"nin ne oldu hakkında kısa bir bilgi verilmiştir. Diğer yandan yaşlılık ve kuşaklararası iletişime değinilmiştir. Kuşaklararası iletişime değinilirken konuyla ilgili olarak teknoloji bağlamında ele alınmaya çalışılmıştır. Bu konulara bu başlık altında değinilmesinin sebebi

[9] Sema Becerikli, "Kuşaklararası İletişim Farklılığı: Bilim Teknoloji ve Yenilik Haberleri Üzerinden Bir Odak Grup Çalışması", *Selçuk İletişim* 8 (Şubat 2013), 5-18.

[10] İkuko Murakami, "Türkiye'deki Kuşaklararası İlişkileri Geliştirme Uygulamaları", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 21 (2017), 259-274.

şüphesiz analiz edilen filmin konusuyla ilgili oluşu ve toplumsal anlamda verdiği mesajlarla ilgilidir. Şüphesiz gündelik yaşamda yaşlı yetişkinlerin diğer kuşaklarla iletişimde olması hayatlarını her alanda kolaylaştıracak önemli faktörlerdendir. Yaşlılıkla ilgili toplumsal meseleler gün geçtikçe artmaya devam edecektir. Bu artış değişiklikleri de beraberinde getirecektir.

3. Yöntem

The Intern Filmi analiz edilirken nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizinde yazar araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin analizini yapar. Özellikle nitel araştırma da doğrudan gözlem ya da görüşme imkânı olmayan durumlarda kullanılabilir. Film video ve fotoğraf gibi görsel malzemeler nitel araştırmalarda kullanılır. Bu görsel materyallerin araştırma kapsamında tekrar tekrar izlenebilme imkânı çalışmaya önemli avantajlar sunar.[11] Doküman analizi gerçekleştirilirken kayıtların güvenilir, kapsamlı ve gerçekliği yansıtır düzeyde olması önemlidir. Gerçekliğin yazarlar tarafından çarpıtılmamış olması önem taşımaktadır.[12] Dokümanter yorum metoduna göre başkalarının gerçekleştirmiş oldukları eylemlerini kalıpların ifadeleri olarak görmemizi sağlar. Bu kalıplar söz konusu eylemlerin neler olduğunu görmemizi de mümkün kılar. [13]

Bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılarak yaşlılık ve teknoloji kapsamında bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme ise *The Intern* filmi ele alınarak yapılmıştır. Filmde yaşlılığı teknoloji bağlamında ele alan sahneler literatürden de destek alınarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde amaçlanan elde edilen verileri açıklayacak kavramlara ve verilere ulaşabilmektir. Betimsel analiz yöntemiyle yorumlanan ve özetlenen veriler içerik analizi yöntemiyle derinlemesine ele alınmaktadır.[14] Çalışma yaşlılık ve teknoloji kapsamında sınırlandırılmıştır. Film anlatılanların doğru anlanması ve yorumlanması için üç kere izlenmiştir. Konu bağlamında özellikle öne çıkan sahneler yazar tarafından not edilmiştir. Not dilen bu sahneler yazar tarafından tekrar izlenmiştir. Sahnelerin yorumlanması yapılırken literatürden destek alınmıştır. Tüm bunların sonunda filmde önemli görülen sahneler yaşlılık ve teknoloji, boş vakit ve emeklilik, yaş ayrımcılığı tema başlıkları altında analiz edilmiştir. Temalar oluşturulurken "teknoloji ve yaşlılığı" içine alan sahneler dikkate alınmıştır. Sahnelerde geçen diyaloglar bedensel ifadeler ve yüz ifadeleri teknoloji ve yaşlılık bağlamında ele alınmıştır. Film sahnelerinden hareketle teknoloji, teknoloji ve yaşlı ayrımcılığı, yaşlıların yeni teknolojiye uyumu çerçevesinde temalar detaylandırılmıştır. Ayrıca ortaya çıkan farklı temalara (boş zaman, emeklilik, ölüm) da değinilmiştir.

---

11 Ali Yıldırım - Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2016),190.

12 Belkıs Kümbetoğlu, *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma* (İstanbul: Bağlam Yayınları, 2019),149.

13 Alain Coulon, *Etnometodoloji*, çev. Ümit Tatlıcan (İstanbul: Küre Yayınları, 2015), 49.

14 Yıldırım-Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 242.

4. *The Intern* Filminin Kısa Özeti ve Film Afişinin Yorumlanması

The Intern Filmi Nancy Meyers'in yönettiği ve yapımcılığını üstlendiği 2015 yapımı bir filmdir. Filmin konusu komedi-drama olup Amerikan yapımı bir filmdir. Filmde Robert De Niro ve Anne Hathaway başrolleri oynamıştır. Film 25 Eylül 2015 te gösterime girmiştir.

Film başlarken filmin ana karakteri yetmiş yaşındaki Ben, kendinden bahsetmeye başlar. Bahsederken emeklilik sonrası neler yaptığından vaktini nasıl değerlendirdiğinden, yaptığı seyahatlerden bahseder. Ancak bunları yaptığını belirtirken diğer yandan çok boş vaktinin olduğu vurgusunda bulunur. Bir gün marketten çıkarken el ilanına rastlar ve bu el ilanın da bir şirketin "kıdemli stajyer" aradığını görür. Stajyer arayan bu giyim şirketi başvuruları yazılı özgeçmiş şeklinde değil, kısa bir videolu tanıtım şeklinde istemektedir. Videoyu çekip süreci bekler. Başvuru yaptığı şirketin çalışanlarının hepsinin genç olduğu göze çarpmaktadır. Diğer yandan şirkette son model laptop ve masaüstü bilgisayarların kullanıldığı dikkat çekmektedir. Ben çektiği videonun değerlendirildiği ve yüz yüze görüşme istenildiğine dair e-posta alır. Mülakat sürecinde eğitim durumu iş tecrübesi gibi konularda bilgiler alınır. Emekli olmadan önce yapmış olduğu iş (telefon rehberi fihristi düzenleme) mülakat sürecinde ilgi çeker. Tüm görüşmelerin sonunda kıdemli asistanlığa kabul edilir. Bu süreçte şirket yetkilileri tarafından e posta olarak görevi bildirilecektir. Patron asistanı olarak görevlendirilen Ben uzun süre patrondan e-posta gelmesini bekler. E posta gelmeyince şirkette çalışanlara yardım etmeye başlar. Patronun şoförü ile ilgili bir pürüz çıkınca şoförlüğe başlar. Böylelikle patronla daha yakından ilişki kurar. Bu süreçte şoförlüğe devam eder. Bir süre sonra Ben'in patronu kendisine yardımcı olabildiğini fark edip sekreterine yardım etmesi için görevlendirir. Bu süreçte gençlerle çalışma ortamına uyum sağladığı görülmektedir. Diğer yandan patronu Jules la daha da samimi olur ve ailesini de yakından tanır. Sadece yardımcısı ve şoförü değil sağ kolu gibi de çalışmaktadır. Patronu Jules'e kızı ile ilgili yardım gerektiğinde yardım etmekte, patronunu yurt dışı seyahatlerinde yalnız bırakmamaktadır. Birlikte San Francisco'ya giderek şirketleri için uygun olduğu düşünülen Ceo ile görüşmeye giderler. Jules fikirleri ve görüşleri uyuşunca işe alır ve bu şekilde aile hayatının daha düzene gireceğini düşünür. Tüm bunlar yaşanırken Jules Ben'den daha tecrübeli olduğu için akıl alır. Ben bir gün sonra şirkete Ceo almanın doğru olmadığını düşündüğünü ifade eder ve Jules da bunu duymak istemektedir. Kişinin kendi emeği ile büyüttüğü bir şirketin başkasının aynı özende sahip çıkamayacağını söyler. Aile ilişkileri düzene girsin diye bu kararı verecek olana Jules'e eşi son anda yetişir ve bu karardan vazgeçmesini ve her şeyi birlikte aşacaklarını belirtir. Filmde aile ilişkileri, Kuşaklararası iletişim, yaşlı ayrımcılığı ve teknoloji üzerine birçok farklı temaların var olduğu görülmektedir.

Film afişi üzerine değerlendirme:

Görsel medyanın mesaj verme gücü şüphesiz kuvvetlidir. Kişilerin direkt mesaja ulaşacakları, bir sonuç ya da anlam çıkaracakları bir alandır. Özellikle bazı filmler izleyicilere mesaj vermektedir. Bu mesajlar bazen bir gruba, bazen bireye bazen de toplumsal mesajları içermektedir. Film afişleri ya da görselleri filmin içeriği hakkında bilgi verirken mesajı da içinde barındırabilmektedir.

The Intern filminin afişi incelendiğinde ilk göze çarpan afişi kaplayan cümledir. "Tecrübe asla eskimez." Bu cümle filmin ana temasını oluşturmaktadır. Filmde her ne kadar teknoloji, yenilik gibi konuların vurgusu ön planda olsa da olayların sonucu hep tecrübeye dayandırılmaktadır. Teknoloji imkanları ne kadar iyi olursa olsun, kişi ne kadar iyi bir konumda olursa olsun en sonunda tecrübenin (yani filmin ana karakterlerinden biri Ben'in) dediği olmaktadır. Teknolojik değişimler ve yenilikler şüphesiz toplumları daha ileriye götürmektedir. İnsanların hayatı kolaylaşmakta ve toplumsal yaşam kolaylaşabilmektedir. Fakat burada aktarılan bunlarında belli bir ölçüde işe yaradığı gerçeğidir.

Diğer yandan afişteki giyim şekillerine bakıldığında Ben'in daha çok mavi yakalı gibi giyindiği dikkat çekmektedir. Takım elbise ve kravat takması aynı zamanda emekli olmadan önce yapmış olduğu işle ilgili bilgi de vermektedir. Diğer karakter ve aynı zamanda patron olan Jules'in de iyi giyimli olduğu görülmektedir. Ciddi ve önemli bir işle meşgul olduğunun mesajı verilmektedir.

Burada en önemli görsel Ben'in elinde taşıdığı evrak çantasıdır. Her ne kadar burada ilk bakışta göze çarpmasa da filmde "evrak çantası" üzerinden birden fazla mesajın verildiği görülmüştür. Bu şekilde eski tip evrak çantalarına günümüzde rastlanmamaktadır. Rastlanılmamasının sebebi belki de artık tercih edilmiyor olmasıdır. "Evrak çantası" burada eskiyi, geçmişi, tecrübeyi, alışkanlığı ve disiplini temsil etmektedir. Aynı zamanda geçmiş yılların modası olması da yaşlı gibi tecrübeli bir insan da böyle bir çantanın bulunabileceği vurgusunu da yapmaktadır. Tıpkı eski Türk filmlerinde köyden kente göç edenlerin kullanmış olduğu eski valizler gibi "evrak çantası" da burada geçmişi ve eskiyi anımsatmaktadır.

5. Yaşlılık ve teknoloji: Hangi dil olduğunu bile bilmiyorum!

The Intern filminin ana karakteri Ben, emeklilik sonrası işe girmek ister ve alışverişten dönerken bir el ilanına denk gelir. İlana göre bir firma kıdemli stajyer aramaktadır. O sırada komşusuyla karşılaşır ve birlikte ilanı okurlar;

Kadın: 65 yaş üstü olmak ve elektronik ticaret bilgisine sahip olmak (el ilanını okuyan yaşlı kadın bu her ne demekse diyor), organizasyon yeteneğine sahip olmak.

Ben: Bu bir giysi firması değil mi?

Kadın: Evet kızım internette giysi sattıklarını söylüyor. Ama bunun nasıl yapıldığına dair hiç fikrim yok.

Ben: Başvurumu yüklemem gerekiyormuş. Bu beni zorlayabilir. Şunu dinle "Ön yazılar artık çok eskide kaldı. Kim olduğunuzu bize ön yazı videosu ile gösterin. Movie veya Impact dosya formatından birini kullanarak videonuzu YouTube veya Vimeo sitelerine yükleyin. Sizinle tanışmaya can atıyoruz." demek tanışma anlayışları bu.

Kadın: İnan bana bunun hangi dil olduğunu bile bilmiyorum.

Teknoloji yaşlıların hayatına sonradan girmiştir. Bu süreçte uyum sağlamaları şüphesiz zordur. Teknolojiyi öğrenmek kadar teknolojinin terimlerine alışmak ve hafıza da tutmakta zordur. Bilişsel anlamda gerilemenin yaşandığı bu dönemde teknolojiye uyum sağlamak ve hayatlarına almak, yaşlı bireyler için zaman alacaktır. Yaşlılarla ilgili yapılan bir çalışmada yaşlıların teknoloji bağlamında yaşadıkları sorunların ne olduğu değerlendirme sorulmuştur. En çok açıklayıcı bilgilerin anlaşılır olmadığı ve bunu çözmekte zorlandıkları, cihazı kullanma konusunda halen yeterli bilgiye sahip olmadıkları, cihaza zarar verir korkusu ile yeni özelliklerini keşfedemedikleri görülmüştür.[15] Aslında yaşlılar teknolojiye ilgililerdir ancak korkularının olduğu görülmektedir.

Tüm bilmediği formata ve yeni terimlere rağmen Ben video çekmek için hazırlanır. Videoyu çekmek için eski küçük bir el kamerasının karşısına geçtiği görülür.

> "Ve işte şu an stajyerlerinizden biri olmak için bu videoyu çekiyorum. Çünkü sizinle çalışma fikri bana düşündükçe daha da harika geliyor. Her gün gidebileceğim bir iş olması fikrini çok seviyorum. O bağlılığı istiyorum. O heyecanı istiyorum. Zorlanmayı ve galiba bana ihtiyaç olunmasını istiyorum. Teknolojik şeyleri anlamak için zaman gerekebilir. USB aygıtının ne olduğunu öğrenmek için bile dokuz yaşındaki torunumu aramam gerekti. Ama öğrenmeye çok hevesliyim. Ayrıca tam bir şirket çalışanı olduğumu da bilmenizi isterim. Sağdığım, güvenilirim ve kriz durumlarında çok iyiyim. Brooklyn olmanız hoşuma gidiyor. Burada yaşadım ama son zamanlarda burada yaşayabilecek kadar modern hissetmiyorum. Çalışmam bunu değiştirebilir. Bir seferinde müzisyenlerin emekli olmadığını okumuştum. İçlerinde müzik kalmadığı zaman bırakırlarmış. Benimse içimde müzik hala var ve bundan kesinlikle çok eminim"

Filmin genelinde en etkili ve yaşlılığı anlatan en önemli kesitlerden biri bu videonun çekildiği andı. Belki de tüm yaşlıların yaşadıkları problemlerin sesi niteliğindeydi. Özellikle burada vurgulanan yerlerden önemli olanı her gün gidecek yer olması, kendisine ihtiyaç olunması, bulunduğu yerde yaşayacak kadar modern hissetmemesi birçok şeyi bizlere aktarmaktadır. Emeklilik sonrası yaşlılar boşluğa düşmektedir. Her şeyden ziyade eski işe yararlılıklarını kaybetmektedirler. Bu yüzden tekrar yararlı olmayı istemektedirler. Diğer yandan özellikle teknoloji bağlamında değindiği USB aygıtının ne işe yarayacağını torunundan öğrenmesidir. Teknolojik gelişmeleri yaşlılar genellikle alt kuşaklarından öğrenmektedir. Kimi zaman çocukları kimi zaman ise torunları yardımcı olmaktadır. Yapılan bir çalışmada yaşlılara teknolojik cihaz kullanırken bir sorun yaşadıklarında aileden ya da yakın çevreden

[15] Ahmet Sinav, "Genç-Yaşlı, Orta-Yaşlı ve İleri-Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Karşılaştırmalı Analizi: Eskişehir İli Örneği", *Etkileşim* 5 (2020), 116-145.

(eş, çocuk, torun, arkadaş vb.) yardım alma durumları sorulmuştur ve katılımcıların %70'i yardım aldığını belirtmiştir.[16] Yaşlıların gün geçtikçe teknoloji kullandıkları görülmektedir. Yapılan nitel bir çalışmada ise yaşlıların dijital teknoloji kullanım alanlarına bakılmıştır. Yaşlıların tamamı cep telefonlarını haberleşme amacıyla kullandığını belirtmiştir. Aynı zamanda çalışmaya katılan yaşlıların 20'si dijital teknolojiyi sağlıkla ilgili bilgi arama, 21'i ise doktor/hastane randevusu alma sebebiyle kullandıklarını belirtmiştir.[17] Yaşlılar kendilerini ilgilendiren önemli konularda teknolojik aracılığıyla bilgi edinme konusunda isteklilerdir.

Filmin başlarında ana karakterlerden biri olan Ben'in elinde tuşlu bir telefon olduğu görülmektedir. Ancak şirkette işe başlayıp teknolojik cihazlara hâkim oldukça en son çıkan akıllı telefonlardan kullandığı görülür. Teknolojiyi öğrenme konusunda iş arkadaşlarının desteği başından beri vardır. İlk işe başladığı gün laptop kapağını açtıktan sonra Ben ekrana bakar nasıl açılacağını bilemez ve yanındaki arkadaşı yardımcı olur. Yine filmin sonlarına doğru Ben'in Facebook'a kaydolduğu görülür. Patronu yardımcı olur. Filmde Ben'e teknoloji konusunda etrafında sürekli birilerinin yardımcı olduğu görülmektedir. Burada önemli olan ayrıntı ise çalışanların hepsi Ben'e teknolojik meselelerde yardımcı olurken Ben'de onlara tecrübe aktarımı konusunda yardımcı olur. Herkesin Ben'e zaman zaman akıl danıştığı görülmektedir. Filmden de anlaşıldığı üzere yaşlılar gün geçtikçe teknolojiyi kabullenmekte ve kullanmaya başlamaktadır. Konuyla bağlantılı olarak yapılan bir çalışmada 30 yaş altı ve 60 yaş üstü kişilere teknoloji kullanımı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Elektronik iletişim araçlarını (E-posta, Messenger-Msn, Chat, Cep Telefonu) günlük yaşamda sık kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur. 30 yaş altı elli gençten 31'i sık kullandığını, 60 yaş üstü 50 yaşlıdan 8'i sık kullandığını belirtmiştir.[18] Sonuca bakıldığında gençlerin teknolojiye daha alışık oldukları görülmektedir. Orta yaşlı ve yaşlılarla yapılan başka bir çalışmada ise internet kullanmayı bilip bilmedikleri sorulduğunda, %41,5' bildiğini %58,5'i ise bilmediklerini belirtmiştir.[19]

6. Boş vakit ve emeklilik: "Ama ben emekliyim.. Tahmin edeceğiniz gibi çok boş zamanım var"

Boş vakit ve emeklilik ele alınırken birlikte ele alındığı görülmüştür. Özellikle emeklilik boş zamanın oluşmasında etkilidir. Boş vakit ve emeklilikle ilgili konular filmin başlarında ele alınmıştır. Sonrasında ise Ben'in iş hayatına başlaması ile beraber bir boş zamanı olmamaktadır. Bu konuların bu kadar önemli olarak düşünülüp ele alınmasındaki sebep, filmin başlangıç cümlesinin bununla ilgili olmasıdır:

---

16 Sinav, "Genç-Yaşlı, Orta-Yaşlı ve İleri-Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Karşılaştırmalı Analizi: Eskişehir İli Örneği", 133.

17 Esma Balcı, *Yaşlı Bireylerin Dijital Amaçlı Teknoloji Kullanma Deneyimleri: Fenemolojik Çalışma* (Pamukkale: Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023), 41.

18 Zekerya Batur - Kamil Uygun, "İki Neslin Bir Kavram Algısı: Teknoloji", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/1 (2012), 74-88.

19 Hakan Tekedere - Fatma Arpacı, "Orta Yaş ve Yaşlı Bireylerin İnternet ve Sosyal Medyaya Yönelik Görüşleri". *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 20/2 (Ağustos 2016), 383.

> "Freud "sevgi ve iş, iş ve sevgi söylenebilecek başka bir şey yok" demiş. Ama ben emekliyim eşimde artık yaşamıyor. Bu yüzden tahmin edebileceğiniz gibi çok boş zamanım oluyor. Emeklilik yaratıcı olmak adına durmak bilmeyen bir çaba benim için. Başlarda bu değişikliği hoşuma gittiğini itiraf etmeliyim. Sanki işi kırıyormuşum gibi hissediyordum. Biriktirdiğim bütün parayı harcayıp dünyayı dolaştım ama ne zaman eve dönsem hiçbir yerde bana ihtiyaç olmadığı gerçeği yüzüme tokat gibi iniyordu. Bende işin anahtarının sürekli aktif olmak olduğunun farkına vardım. Uyan evinden çık ve bir yerlere git her nereye olursa....Yağmur çamur demeden her sabah 07.15 de kahve içmeye gidiyordum. Neden bilmiyorum ama bana bir şeyin parçasıymışım gibi hissettiriyor"

Bireyler işi bırakmaları halinde planlarını ekonomik durumlarına göre yapmaktadır. İnsanlar çalışırken emeklilik sonrası için maddi yatırımlar yapmayı denemektedir. Ancak emeklilik süreci boyunca nelerle meşgul olunabileceğinin planı yapılmamaktadır. Her ne kadar emeklilik sonrası bireyler seyahat edip yeni yerler görse de sürekli bir uğraşın olmayışı emeklileri boşluğa itebilmektedir. Yapılan bir çalışmada yaşlı bireylere emeklilik sonrası planları sorulmuştur. %81,2'sinin hayal ve planının olduğu görülmüştür. Emeklilik sonrası yaşlı bireyler tarafından en çok arzu edilenin (%52'si) seyahat etmek. İkincisinin ise (%34'ü) bir işte çalışmak olduğunu belirtmiştir.[20]

Yine filmin başlarında emeklilikle sonrası için önemli mesajlar verildiği görülmüştür;

> "Peki günümün kalanını nasıl mı geçiriyorum? Kitaplar, filmler, iskambil, yogayı denedim, yemek yapmayı öğrendim. Bitkiler aldım, Çince dersler aldım. Ve tabi birde cenazeler vardı. Hayal edilemeyecek kadar fazla... Şu aralar yapığım tek seyahat San Diego'daki oğlumu ve ailesini ziyaret etmek oluyor. Harikalar onları çok seviyorum. Ama dürüst olmak gerekirse onlara gereğinden fazla bel bağladım. Yanlış anlamayın mutsuz bir insan değilim. Tam aksine hayatımda bir boşluk olduğunu ve onu doldurmam gerektiğini biliyorum ve bütün bunlar bugün beni buraya getirdi çünkü el ilanı işe götürüyor. Bir iş yeri kıdemli stajyerler arıyor"

Yukarıda belirtildiği gibi yaşlılar bazen ne kadar boş zamanlarını doldurmak isteseler de dolduramayabilirler. Yapılan bir çalışmaya göre 60 yaş üstü bireylerin boş zamanlarını ev ev içi etkinlikler, kültürel ve eğlence içerikli faaliyetler, fiziksel etkinlikler ve gönüllülük ve sosyal sorumluluk etkinlikler ile doldurmaktadır.[21] Ancak bazen bu yapılan aktiviteler, gezilen mekanlar, seyahatler yeterli olmaya bilir. Elbette bu her yaşlı için geçerli değildir. Filmde başrolü oynayan karakter erkektir. Boş zamanı doldurma konusunda erkekler kadınlara göre daha talihsiz durumdadır. Kadınların çalışma hayatı daha önce hiç olmamışsa yaşlılıkta boş zamanı değerlendirme konusunda zorluk yaşamamaktalar. Bu yüzden emeklilik ve boş zaman birbirini etkileyen önemli faktörlerdir. Yapılan nitel bir çalışmada kadın ve erkeklerin boş zaman aktiviteleri karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın verilerine göre kadınların boş zamanlarını daha verimli ve aktif bir şekilde değerlendirdikleri görülmüştür.

---

[20] Sadullah Hayri Durmaz, *Emekliliğin Yaşlılık Üzerinde Olumsuz Etkisi* (Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023), 113.

[21] *Çağla Ayna - Hüseyin Gümüş, "60 Yaş Üstü Bireylerin Yaşam Doyumu, Sağlık Algısı ve Boş Zaman Etkinliği* Tercihlerinin İncelenmesi", *Spor Bilimleri Dergisi* 32/1 (2021), 5.

Tüm cevaplar incelendiğinde erkek katılımcılar kısa ve net cevaplar verirken kadınların daha uzun cevaplar verdikleri görülmüştür.[22] Yapılan başka bir çalışma da ise kırsal alanda ve kentsel alanda yaşayan yaşlı bireylerin boş zaman aktivitelerini değerlendirmiştir. Kırsal alanda yaşayan kadın yaşlılar boş zamanlarında ev içi erkekler ise ev dışı faaliyetlerde bulunduklarını belirtmişlerdir. Kadınlar torun bakma, komşu ile zaman geçirme, televizyon izleme gibi faaliyetlerde bulunurken erkekler ise kahveye gitme ve gezme faaliyetlerinde bulunduklarını belirtmişlerdir. Kentsel alanlarda ise spor yapma, şehir gezileri, arkadaş ziyaretleri, alışveriş merkezi gezme gibi faaliyetlerde bulundukları görülmüştür.[23]

7. Yaş ayrımcılığı: "Benden elli yaş büyüksün üstelik kulakların da duymuyor...!"

Yaş ayrımcılığı birçok toplumda görülen bir ayrımcılık türüdür. Kişileri yaşları gereği çemberin dışında tutma, herhangi bir konuda başarılı olamayacaklarına inanma, yaşlı oldukları için geride durmalarını isteme yaygın görünen davranışlardandır. Ele alınan Filmde de bazı yerlerde ayrımcılığa rastlanılmaktadır;

Ben: Merhaba Jules senin yeni stajyerinim (gülümser).

Patron: Bunu senin de komik bulmana sevindim.

Ben: Aksi zor olurdu.

Patron: Pekâlâ. Senin gibi tatlı bir insanın burada ne işi var diye soracaktım ama Cameron bunu bana neden istediğini anlattı. Sana karşı dürüst olayım mı.

Ben: Lütfen.

Patron: Benim sana verecek çok işim yok. İşin gerçeği bu ve benim altımda görevlendirilmiş olman takımın geri kalanına bir örnek teşkil etmesi içindi. Bana sorarsan kreatif ya da pazarlama bölümlerinde çalışman daha iyi. Yavaş bir tempoları var daha kolay öğrenirsin. Başka bir bölüme geçiş yapmak istersen bunu sağlarız. .....

Filmde patron Jules bu durumu herkese 'örnek' teşkil etsin diye yaptığını ifade eder. Yaşlı birini iş yerinde çalıştırarak markasına farklı bir bakış açısı katacağını düşünür. Çünkü tüm çalışanlar gençtir. Özellikle tavsiye ettiği birimin yavaş temposu olduğu için oraya yönlendirmesi 'yaşlılar yavaştır' ön yargısını da desteklemektedir. Yine filmin başka bir yerinde patron Jules kendi asistanı çok yorulduğu için Ben'le beraber çalışmalarını ister ve asistanı bu duruma çok üzülür;

Kız ağlayarak:

---

[22] *Müge Yüksel Yukay vd., "Yaşlıların Boş Zaman Değerlendirmesi Üzerine Bir İnceleme", Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi 3/1 (Şubat 2014), 110-111.*

[23] Nurcan Domaniç, *Kırsal Alan ve Kentte Yaşayan Yaşlılar ve Boş Zaman Değerlendirme* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi), 81-86.

> "Dokuz aydır buradayım ben ve kendisi için bir kez bile bir şey yapmamı istemedi benden tamam mı. Fenden mezun oldum. İşletme lisansım var ama görünen o ki hiçbir şeyi doğru yapamıyorum ve sen benden elli yaş büyüksün üstelik kulakların da duymuyor."

Her ne kadar çalışma arkadaşları olan Ben'i sevseler de yeri geldiğinde yaşlı olduğunu vurgulamaktan çekinmedikleri görülmektedir. Şüphesiz yaşlılık beraberinde birçok bilişsel ve fiziksel kaybı beraberinde getirmektedir. Yaşlılıkta insan zamanla daha hızlı ve atik olmaz aksine gün geçtikçe yavaşlamaya başlar. Kulakta işitme kaybı ve görme bozuklukları başlayabilir. Ancak bu her yaşlı için geçerli değildir. Bilişsel ve fiziksel kaybı az olan ve önemli işler başaracak olan yaşlılarda vardır. Her ne kadar burada olumsuz tutumdan sergilendiğinden bahsedilse de yapılan çalışmalardan olumlu sonuç alınan vardır. Yapılan bir çalışmada yaşlıların çevre tarafından olumlu değerlendirildiği sonucu çıkmıştır. Bu sonuca göre yaşlıyı çevresi "tecrübe birikimi" olarak görmektedir.[24] Diğer bir konuda yaşlılara öleceklerini düşündürme ve bunu açık bir şekilde hissettirmedir. Filmin başında mülakata gittiğinde yaşanan diyalog bunu göstermektedir;

Justin: "Cevap vermeden önce iyice düşün. On yıl sonra kendini nerede görüyorsun?

Ben: 80 yaşında mı?

Justin: Evet, tabi, evet (afallar). Neyse, bir dakika senin yetmiş yaşında olduğunu fark etmemiştim. Bu soru senin için pek geçerli değil galiba. Pekâlâ üstünü çizip devam edelim.

Ben: Karar senin Justin

Justin: Bu arada harika görünüyorsun.

Ölüm herkesin kapısını çalacak olan bir gerçekliktir. Ancak yaşlılıkla ölüm arasında daha çok ilişki kurulmaktadır. Yaşlılıktan sonra başka bir yaşam evresinin olmaması da bunu düşündürebilmektedir. Ölümün yaşla ilgisi yoktur ancak yaşlıların başına gelmesi yadırganmaz. Ölüm her ne kadar yaşlılar için uygun görülse de ölmeyi kimse istemez ya da kendine yakıştırmaz. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada yaşlıların ölüm kaygısı ile ilgili puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.[25] Buda gösteriyor ki yaşlılar ölümü istemeseler bile ölüme yakın olduklarının farkındalar. Bu durum da yaşlı yetişkinlerde kaygıya neden olmaktadır.

Sonuç

Yaşlılıkla ilgili tartışılacak konular gün geçtikçe artmaktadır. Yaşam ömrünün uzaması insanların daha uzun yaşamasını sağlamaktadır. Bu şekilde yaşlanan bir toplum sürecine girilmektedir. İnsan ömrünün uzaması şüphesiz iyidir. Ancak diğer yandan sosyo-kültürel,

[24] Recep Yıldız vd., "Yaşlı Penceresinden Yaşlı Ayrımcılığı: Bursa ve Yalova Örneği", *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3/2 (2017), 319.

[25] Kadriye Sayın Karasar vd., "Yaşlı Bireylerin Yaşadıkları Ölüm Kaygısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki", *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 5/2 (April 2016), 53.

sosyo-ekonomik ve sağlık gibi birçok alanda yaşlanan nüfusa hazırlıklı olmamız gerekmektedir. Diğer yandan sadece toplumsal olarak yaşlanan nüfusa hazırlıklı olmak yeterli değildir. Yaşlı nüfusu da yeni toplumsal değişimlere hazırlamak gerekmektedir. Yaşlıların alışık olmadıkları teknoloji ile ilişkili konuları yaşlılara öğretmek toplumsal hayata uyum sağlamaları konusunda önem taşımaktadır. Çünkü yaşlılar teknolojik birçok sebeplerden dolayı zaman zaman topluma dahil olma da çekinebilmektedirler.

Teknoloji, teknolojiyi bilen için insanın hayatını kolaylaştıran bir araçtır. Zamanın daha kaliteli ve verimli kullanılması gerekildiği günümüzde teknoloji ile ilgili araçlar bu konuda fayda sağlamaktadır. İnsanlarla iletişim ve haberleşme konusunda telefon ve sosyal medya araçları hem görüntülü hem sesli iletişimi sağlamaktadır. Teknoloji sayesinde yapılan online işlemler su, elektrik ve doğalgaz gibi faturaların ödenmesinde zamandan tasarruf sağlamaktadır. Hastane randevularının online şekilde alınması zamanında gidip muayene olmayı ve fazla sıra beklememeyi sağlamaktadır. İnternet kullanımı, erişilmek istenen bilgiye hızlı bir şekilde erişilmesini sağlamaktadır. Teknoloji iyi kullanıldığı sürece insanlara büyük katkı sunmaktadır.

Yaşlılar için teknolojiye uyum sağlama zor olabilmektedir. Ancak teknolojinin öğrenilmesinin yaşlılara olumlu katkıları bulunmaktadır. Akıllı telefon kullanmayı öğrenme sevdikleriyle görüntülü konuşmalarına yardımcı olabilmektedir. Arada var olan uzak mesafeler yakınlaşmaktadır. Diğer yandan dışarı çıkmadan alışveriş yapabilme faturaları otomatik ödeme dışarı çıkmakta zorlanan yaşlılar için avantajdır. Aynı zamanda sosyal medyada zaman geçirme, ya da oyun oynama boş zamanlarını geçirebilmeleri için diğer olumlu yanlarından biridir. Tüm bu olumlu yanlarına rağmen yaşlılar yeni teknolojiler aracılığıyla kandırılacaklarını düşündükleri için sürekli mesafeli davranmaktadırlar.

Bu çalışma kapsamında film teknolojiyle ilgili önemli mesajları içermektedir. Özellikle filmin ana karakteri olan Ben'in yetmiş yaşında olması ve teknolojiyle ilgili konuları kavrayabilmesi yaşlılara güç verebilmektedir. Özellikle izleyici kitlesi kim olursa olsun film, yaşlıların teknolojiyi anlayabileceklerini ve hızlı bir şekilde kavrayabileceklerini göstermektedir. Ana karakterin teknoloji konusunda gençlerden yardım alması toplumumuzda var olan duruma da işaret etmektedir. Günümüzde de yaşlılar teknoloji ile ilgili konularda kendilerinden daha genç olan kuşaklardan yardım almaktadır. Filmde de bu yardımın aynı şekilde alındığının gösterilmesi filmi izleme imkânı olan yaşlılar için önemli bir mesajdır. Diğer yandan gençlerinde Ben'den 'tecrübe' gerektiren konularda yardım alıyor olmaları tecrübenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra emeklilik, boş zaman, yaş ayrımcılığı ve ölüm gibi yaşlıları yakından etkileyen konulara komedi aracılığıyla değinmektedir. Film izleyiciyi rahatsız etmeden yaşlılık döneminde öğrenmenin ve hayatın devam ettiğini mizahi bir şekilde vurgulamaktadır. Ayrıca yaşlıların teknolojiye nasıl uyum sağlayabildiklerini de göstermektedir. Filmler insanlara ve toplumlara mesaj vermenin en iyi yollarından biridir. Anlatılmak istenenin ulaşabileceği en iyi kitle iletişim araç vasıtalarından biridir. Bu yüzden öğretici nitelikte olan filmleri iyi anlamak ve analiz etmek önemlidir.

Yaşlıyı ve teknolojiyi konu alan film, dizi kesitleri, reklamlar ve kamu spotları gibi özellikle televizyon aracılığı ile kişilerin elde edebileceği mesajlar ulaştırılmak istenen kitleye daha hızlı ulaştırılmış olacaktır. Çünkü yaşlıların en çok kullandıkları kitle iletişim araçlarından biri televizyonlardır. Televizyonda verilen mesajlarla yaşlılar teknolojiyle ilgili önyargılarını kırabilirler. Yaşlılar geç anlama, geç öğrenme, yavaş olma gibi birçok konu da ayrımcılığa uğrayabilmektedir. Teknoloji de yaşlıların uğradıkları ayrımcılıktan biridir. Yaşlılar teknolojiyi anlayamama ya da kavrayamam gibi sebeplerden dolayı ayrımcılığa uğramaktadır. Bu şekilde teknolojiden uzak tutulmaya çalışılmaktadır. Filmde de aktarıldığı gibi özellikle öğrenme isteği olan yaşlılar teknolojiyi iyi bir şekilde kavrayıp öğrenebilirler. Teknoloji öğrenimi ile birlikte daha kolay bir yaşam sürebilirler. Diğer yandan kitle iletişim araçları ile birlikte verilen mesajlar yalnızca yaşlılar için değildir. Aynı zamanda yaşlıların dışındaki bireylerin de bilinçlenmesini sağlayacaktır. Bireylerin daha bilinçli yaklaşımı ile beraber yaşlılar daha çok kendilerine güvenebileceklerdir. İletişim teknolojilerinin sürekli geliştiği bir dünyada teknolojik gelişimlere ayak uydurabilmek şüphesiz yaşlıların yaşamını kolaylaştıracaktır.

Kaynakça | References

Ayna, Çağla - Gümüş, Hüseyin. "60 Yaş Üstü Bireylerin Yaşam Doyumu, Sağlık Algısı ve Boş Zaman Etkinliği Tercihlerinin İncelenmesi." *Spor Bilimleri Dergisi* 32/1 (2021), 1-9. https://doi.org/10.17644/sbd.793415

Ateşoğlu, Leyla - Hazer, Oya. "Yaşam Kalitesine Geronteknolojik Bakış". *The Journal of Academic Social Science Studies* 63 (2017), 471-486. https://dx.doi.org/10.9761/JASSS7365

Balcı, Esma. *Yaşlı Bireylerin Dijital Amaçlı Teknoloji Kullanma Deneyimleri: Fenemolojik Çalışma*. Pamukkale: Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Batur, Zekerya - Uygun, Kamil. "İki Neslin Bir Kavram Algısı: Teknoloji". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 5/1 (2012), 74-88. https://doi.org/10.12780/UUSBD106

Becerikli, Sema. "Kuşaklararası İletişim Farklılığı: Bilim Teknoloji ve Yenilik Haberleri Üzerinden Bir Odak Grup Çalışması". *Selçuk İletişim* 8 (Şubat 2013), 5-18. https://doi.org/10.18094/si.03082

Coulon, Alain. *Etnometodoloji.* çev. Ümit Tatlıcan. İstanbul: Küre Yayınlar, 2015.

Çataloğlu, Seher. "Yaşlılık, Değer ve Teknoloji". *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi* 1/1 (June 2018), 27-35. https://doi.org/10.35235/uicd.434005.

Domaniç, Nurcan. *Kırsal Alan ve Kentte Yaşayan Yaşlılar ve Boş Zaman Değerlendirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

Durmaz, Sadullah Hayri. *Emekliliğin Yaşlılık Üzerinde Olumsuz Etkisi.* Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

Ekici, Süleyman Kıvanç - Gümüş, Özgür. "Yaşlılıkta Teknolojinin Kullanımı". *Ege Tıp Dergisi 55* (Özel Sayı 2016), 26-30. https://doi.org/10.19161/etd.344199

Kalınkara, Velittin vd., "Yaşlıların Geronteknolojik Ürünleri Kabule Yönelik Tutumları". *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi* 9 (Aralık 2016), 1-19.

Kümbetoğlu, Belkıs. *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma.* İstanbul: Bağlam Yayınları, 2019.

Murakami, İkuko. "Türkiye'deki Kuşaklararası İlişkileri Geliştirme Uygulamaları." *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 21 (2017), 259-274.

Sayın, Karasar vd., "Yaşlı Bireylerin Yaşadıkları Ölüm Kaygısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki". *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 5/2 (April 2016), 48-55.

Sinav, Ahmet. "Genç-Yaşlı, Orta-Yaşlı ve İleri-Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Karşılaştırmalı Analizi: Eskişehir İli Örneği". *Etkileşim* 5 (2020), 116-145. https://doi.org/10.32739/etkilesim.2020.5.87

Tekedere, Hakan - Arpacı, Fatma. "Orta Yaş ve Yaşlı Bireylerin İnternet ve Sosyal Medyaya Yönelik Görüşleri." *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 20/2 (Ağustos 2016), 377-392.

Tuna Uysal, Meyrem, "Yaşlı Bireylerin Sosyalleşmesinde Dijital Teknolojinin Rolü: Dijital Yaşlılar Üzerine Bir Çalışma". Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 50 (August 2020), 43-59.

Üresin, Ahmet. *Yaşlıların Teknoloji İle Yaşadığı Sorunlar ve Yaşlı Ayrımcılığı*. Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin, 2016.

Yıldız, Recep vd., "Yaşlı Penceresinden Yaşlı Ayrımcılığı: Bursa ve Yalova Örneği". *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3/2 (2017), 313-329.

Yukay Yüksel vd., "Yaşlıların Boş Zaman Değerlendirmesi Üzerine Bir İnceleme." *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 3/1 (Şubat 2014), 107-114.